PROCEDURA UDZIELANIA URLOPU WYCHOWAWCZEGO DLA NAUCZYCIELI

ZAGADNIENIE	*PODSTAWA PRAWNA*
Uprawnieni do korzystania z urlopu wychowawczego	
Z urlopu wychowawczego korzystać może wyłącznie nauczyciel, który łącznie spełnia następujące warunki: – pozostaje w stosunku pracy (bez względu na podstawę nawiązania stosunku pracy - umowa o pracę, mianowanie); – posiada co najmniej 6-miesięczny staż pracy (ogólny, nie w szkole, w której zamierza skorzystać z urlopu wychowawczego); – sprawuje osobistą opiekę nad dzieckiem w wieku do lat 5. Może to być: – rodzic dziecka (zarówno matka, jak i ojciec), jeżeli nie został pozbawiony lub ograniczony w sprawowaniu władzy rodzicielskiej (niezależnie od tego, czy rodzice pozostają w związku małżeńskim). – inni (niż rodzice) opiekunowie dziecka np. babcia, o ile jest pracownikiem.	art. 186 § 1 k.p, art. 189^1 k.p.
Jeśli warunki do uzyskania urlopu wychowawczego spełniają obydwoje rodzice (opiekunowie), to z uprawnienia urlopu w danym czasie może korzystać tylko jedno z nich. Jednoczesne korzystanie jest dopuszczalne nie dłużej niż przez okres 4 miesięcy. Na każde dziecko, nad którym pracownik sprawuje osobistą opiekę, przysługuje osobny urlop.	art. 186 § 6 k.p,
Urodzenie dziecka na urlopie wychowawczy nie powoduje jego przerwanie przerwania, ani zawieszenia (w tym czasie kobieta pobiera zasiłek macierzyński) chyba, że pracownica sama prosi o przerwanie urlopu wychowawczego i wraca do pracy (może wówczas korzystać np. ze zwolnienia lekarskiego).	art. 186 § 1 k.p,
Po ustaniu stosunku pracy nie jest możliwe korzystanie z urlopu, gdyż z dniem ustania stosunku pracy dana osoba traci status pracownika. Utrata zatrudnienia powoduje „utratę" prawa do urlopu wychowawczego. Nauczycielowi zatrudnionemu na podstawie umowy na czas określony dyrektor może udzielić urlopu na czas nie dłuższy niż do końca okresu, na jaki zawarta została umowa.	
Staż pracy należy liczyć łącznie, sumując wszystkie okresy zatrudnienia (nawet jeśli zatrudnienie nie miało charakteru ciągłego i pomiędzy okresami zatrudnienia występowały przerwy) oraz inne okresy zaliczane do pracowniczego stażu pracy (np. okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych, pracy w gospodarstwie rolnym).	
Czas trwania urlopu wychowawczego	
Urlop wychowawczy trwa maksymalnie 36 miesięcy, nie dłużej niż do ukończenia przez dziecko 5 lat.	art. 186 § 2 k.p.
W ramach tego wymiaru każdemu z rodziców (opiekunów) przysługuje wyłączne prawo do jednego miesiąca urlopu wychowawczego. Prawa tego nie można przenieść na drugie z rodziców lub opiekunów. W praktyce, każdemu z nich z 36 miesięcy należy się po 1 miesiącu wyłącznego urlopu. Pozostałe 34 miesiące mogą dzielić dowolnie lub może wykorzystać jedno z nich. Jeżeli ojciec rezygnuje ze swojej części matka jest uprawniona do 35 miesięcy.	art. 186 § 4,5 k.p

Rodzic będzie miał prawo do urlopu wychowawczego w wymiarze do 36 miesięcy, jeżeli: 1) drugi rodzic nie żyje, 2) drugiemu rodzicowi nie przysługuje władza rodzicielska lub został jej pozbawiony albo uległa ograniczeniu lub zawieszeniu.	art. 186 § 9 k.p
Niezależnie od urlopu wychowawczego, o którym mowa powyżej, jeżeli dziecko z powodu stanu zdrowia potwierdzonego orzeczeniem o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności, wymaga osobistej opieki pracownika, pracownik może skorzystać z dodatkowych maksymalnych 36 miesięcy urlopu wychowawczego. Ten dodatkowy urlop wychowawczy może zostać wykorzystany do ukończenia przez dziecko 18 roku życia.	art. 186 § 2 k.p.
Udzielenie urlopu wychowawczego	
Urlop wychowawczy jest udzielany na wniosek. Nie jest urlopem obligatoryjnym, jak urlop macierzyński. Pracownik może, ale nie musi skorzystać z tego urlopu.	art. 186 § 1,7 k.p.
Urlop może zostać udzielony na okres nie dłuższy niż do dnia rozwiązania umowy o pracę.	
Z pisemnym wnioskiem o udzielenie urlopu wychowawczego nauczyciel występuje do organu, który nawiązał z nim stosunek pracy (a więc do dyrektora, a nauczyciel zajmujący stanowisko dyrektora do organu prowadzącego), co najmniej na 1 miesiąc przed wskazanym terminem rozpoczęcia tego urlopu.	art. 67 a ust. 1 KN
Jeżeli nauczyciel złoży wniosek nie zachowując jednomiesięcznego terminu, pracodawca udziela urlopu wychowawczego nie później niż z dniem upływu miesiąca od dnia złożenia przez pracownika wniosku o udzielenie tego urlopu.	
Wniosek o udzielenie urlopu wychowawczego powinien zostać złożony w formie pisemnej.	art. 67 a ust. 1 KN
Wniosek o udzielenie urlopu wychowawczego zawiera: 1) wskazanie daty rozpoczęcia i zakończenia urlopu wychowawczego; 2) wskazanie okresu urlopu wychowawczego, który dotychczas został wykorzystany na dane dziecko; 3) określenie liczby części urlopu wychowawczego, z których dotychczas skorzystano na dane dziecko. Do wniosku dołącza się pisemne oświadczenie drugiego rodzica lub opiekuna dziecka o braku zamiaru korzystania z urlopu wychowawczego przez okres wskazany we wniosku. Oświadczenie nie jest wymagane w razie: 1) ograniczenia drugiemu rodzicowi albo pozbawienia drugiego rodzica władzy rodzicielskiej; 2) ograniczenia albo zwolnienia z opieki drugiego opiekuna dziecka; 3) gdy zachodzą niedające się usunąć przeszkody do uzyskania takiego oświadczenia. W powyższych przypadkach pracownik obowiązany jest dołączyć do wniosku dokumenty potwierdzające okoliczności, o których mowa powyżej. Jeżeli dołączenie dokumentów nie jest możliwe, do wniosku o udzielenie urlopu wychowawczego pracownik dołącza pisemne oświadczenie w tej sprawie.	§ 2 r.w.u.u.w.
Do wniosku o urlop wychowawczy z uwagi na stan zdrowia dziecka, oprócz danych oraz oświadczenia albo dokumentów wymienionych powyżej, dodatkowo dołącza się orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności dziecka.	

Jeżeli zamiarem rodziców lub opiekunów dziecka, spełniających warunki do korzystania z urlopu wychowawczego, jest jednoczesne korzystanie z takiego urlopu, do wniosku o udzielenie urlopu wychowawczego dołącza się pisemne oświadczenie drugiego z rodziców lub opiekunów dziecka o okresie, w którym zamierza on korzystać z takiego urlopu.	
Rozporządzenie przewiduje również szczególne uregulowania dotyczące treści wniosku o urlop wychowawczy oraz dołączanych do takiego wniosku załączników w sytuacji, gdy dotyczy to pracownika uprawnionego do wykorzystania urlopu wychowawczego w pełnym wymiarze wynoszącym 36 miesięcy (bez konieczności przekazania nieprzenoszalnej części drugiemu rodzicowi lub opiekunowi). Potwierdzeniem złożonego oświadczenia, że spełnia okoliczności uprawniające do 36 miesięcy urlopu, będą następujące dokumenty: 1) akt zgonu drugiego rodzica; 2) prawomocne orzeczenie sądu o ubezwłasnowolnieniu drugiego rodzica, dokument potwierdzający niepełnoletność drugiego rodzica, gdy rodzice dziecka nie są małżeństwem, albo prawomocne orzeczenie sądu o ustaleniu ojcostwa, w którym sąd nie przyznał ojcu władzy rodzicielskiej; 3) prawomocne orzeczenie sądu o pozbawieniu drugiego rodzica władzy rodzicielskiej albo o jej ograniczeniu lub zawieszeniu; 4) prawomocne orzeczenie sądu o przyznaniu opieki nad dzieckiem jednemu opiekunowi albo o zwolnieniu drugiego opiekuna z opieki.	§ 3 r.w.u.u.w.
Pracownik może wycofać wniosek o udzielenie urlopu wychowawczego nie później niż na 7 dni przed rozpoczęciem tego urlopu. Oświadczenie w sprawie cofnięcia wniosku pracownik powinien złożyć pracodawcy (dyrektorowi szkoły) w formie pisemnej.	§ 5 r.w.u.u.w.
Dyrektor szkoły udziela nauczycielowi urlopu wychowawczego na okres wskazany we wniosku.	§ 4 ust. 1 r.w.u.u.w.
Zakończenie urlopu wychowawczego nauczyciela powinno przypadać na dzień 31 sierpnia (dzień poprzedzający rozpoczęcie roku szkolnego). Jeśli we wniosku o udzielenie urlopu wychowawczego został wskazany inny termin zakończenia urlopu wychowawczego – urlop wychowawczy ulega odpowiedniemu skróceniu, tak, by nauczyciel zakończył urlop w dniu poprzedzającym rozpoczęcie roku szkolnego. Natomiast przedłużenie urlopu wychowawczego (tak, by nauczyciel wrócił do pracy z początkiem roku szkolnego) możliwe jest tylko na wniosek nauczyciela. Zasad tych nie stosuje się, jeśli wymiar udzielonego urlopu wychowawczego nie przekracza jednego miesiąca.	art. 67 a ust. 3 KN
Zasady wykorzystania urlopu wypoczynkowego	
Pracownik może wykorzystać urlop maksymalnie w 5 częściach. Przepisy prawa nie określają minimalnego czasu trwania poszczególnych części.	art. 186 § 8 k.p.
Nauczyciel będący na urlopie ma prawo podjąć: – pracę zarobkową (może to być zarówno zatrudnienie u dotychczasowego, jak też u innego pracodawcy), – inną działalność (chodzi nie tylko o działalność zarobkową, ale o każdą działalność pracownika, np. udział w organizacji społecznej, wolontariat itp.), – naukę lub szkolenie pod warunkiem, że nie wyłącza to możliwości sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem.	art. 186^2 § 1 k.p.

Jeżeli dyrektor szkoły ustali, że doszło do trwałego (a nie jednostkowego, czy sporadycznego) zaprzestania sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem (również z innych powodów) ma prawo wezwać nauczyciela do stawienia się do pracy w terminie przez siebie wskazanym, najpóźniej w ciągu 30 dni od dnia powzięcia wiadomości o okolicznościach stanowiących podstawę odwołania z urlopu wychowawczego. W wezwaniu wyznacza datę stawienia się nauczyciela do pracy, która nie może przypadać wcześniej niż po upływie 3 dniach od dnia wezwania. Na tych samych zasadach następuje odwołanie pracownika z urlopu wychowawczego, w razie stwierdzenia przez pracodawcę, że oboje rodzice (opiekunowie) korzystają w tym samym czasie z urlopu wychowawczego (nie dotyczy to przypadku dozwolonego jednoczesnego korzystania z urlopu wychowawczego przez okres 4 miesięcy).	art. 186 § 1 k.p., art. 186^2 § 2 k.p.
Prawa i obowiązki stron stosunku pracy	
W czasie urlopu wychowawczego stosunek pracy trwa nadal, ale prawa i obowiązki stron zostają zawieszone. Pracownik zostaje zwolniony z obowiązku świadczenia pracy, zaś pracodawca zostaje zwolniony z obowiązku wypłaty wynagrodzenia pracownikowi.	art. 186 k.p.
Dodatek do zasiłku rodzinnego	
Zasiłek rodzinny przysługuje jeśli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę **od 1 listopada 2012 r.** nie przekracza kwoty od **539,00 zł**, a w przypadku, gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty **623,00 zł**.	art. 10 u.ś.r. § 1 i 2 r.w.d.r
Dodatek przysługuje w wysokości **400,00 zł** miesięcznie.	
Dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego przysługuje matce lub ojcu, opiekunowi (faktycznemu albo prawnemu), jeżeli dziecko pozostaje pod jego opieką, uprawnionemu do urlopu wychowawczego, nie dłużej jednak niż przez okres: 24 miesięcy kalendarzowych; 36 miesięcy kalendarzowych, jeżeli sprawuje opiekę nad więcej niż jednym dzieckiem urodzonym podczas jednego porodu; 72 miesięcy kalendarzowych, jeżeli sprawuje opiekę nad dzieckiem legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo o znacznym stopniu niepełnosprawności.	
W przypadku równoczesnego korzystania z urlopu przez oboje rodziców lub opiekunów prawnych dziecka przysługuje jeden dodatek. Wnioski należy składać w urzędzie gminy lub miasta właściwym ze względu na miejsce zamieszkania osoby uprawnionej lub u pracodawcy uprawnionego do realizacji świadczeń rodzinnych.	
Ochrona stosunku pracy w czasie urlopu wychowawczego	

Pracownik przebywający na urlopie wychowawczym korzysta ze szczególnej ochrony stosunku pracy. Ochrona obejmuje: – zakaz wypowiadania stosunku pracy oraz – zakaz rozwiązywania stosunku pracy w okresie od dnia złożenia przez nauczyciela wniosku o udzielenie urlopu wychowawczego do dnia zakończenia tego urlopu. Wyjątkowo, rozwiązanie przez pracodawcę umowy w tym czasie jest dopuszczalne: – jeżeli zachodzą przyczyny uzasadniające rozwiązanie umowy bez wypowiedzenia z winy pracownika, czyli ciężkie naruszenie przez pracownika podstawowych obowiązków pracowniczych (może nim być np., niezawiadomienie pracodawcy o zaprzestaniu sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem); – w razie ogłoszenia upadłości lub likwidacji pracodawcy, a zatem w sytuacji, kiedy pracodawca przestaje istnieć, nie ma jego następcy prawnego; – na podstawie zwolnień grupowych i indywidualnych zgodnie z ustawą z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników - odnosi się to tylko do sytuacji, gdy urlop wychowawczy trwa co najmniej 3 miesiące i pracodawca zatrudnia co najmniej 20 pracowników; – na podstawie porozumienia stron; – za wypowiedzeniem pracownika.	art. 186[1] k.p.
Urlop wychowawczy a urlop wypoczynkowy	
Nauczyciel na urlopie wychowawczym nie nabywa prawa do urlopu wypoczynkowego. Prawo do urlopu wypoczynkowego nabywa dopiero z dniem rozpoczęcia najbliższych ferii przypadających po zakończeniu urlopu wychowawczego.	art. 67c KN
Zakończenie urlopu wypoczynkowego	
Nauczyciel może zrezygnować z urlopu: – w każdym czasie - za zgodą organu udzielającego urlopu (dyrektora lub organu prowadzącego). – z początkiem roku szkolnego - po uprzednim zawiadomieniu organu udzielającego urlopu, co najmniej na 3 miesiące przed zamierzonym terminem podjęcia pracy. Zawiadomienie takie powinno zostać złożone w formie pisemnej.	art. 67b KN

Po zakończeniu urlopu pracownik powinien stawić się do pracy, a pracodawca ma obowiązek dopuścić go do pracy na stanowisku, które nauczyciel zajmował przed rozpoczęciem urlopu wychowawczego. Jeżeli nie jest to możliwe to: – na stanowisku równorzędnym z zajmowanym przed rozpoczęciem urlopu lub – na innym stanowisku odpowiadającym jego kwalifikacjom zawodowym (w ujęciu raczej subiektywnym; w czasie urlopu można pogłębić kwalifikacje). W sytuacji, kiedy istnieje możliwość zatrudnienia na stanowisku równorzędnym lub odpowiadającym kwalifikacjom, nie jest wymagane wypowiedzenie dotychczasowych warunków pracy i płacy nauczycielowi. Pracownikowi przysługuje wynagrodzenie nie niższe niż wynagrodzenie przysługujące w chwili powrotu pracownika na stanowisku, z którego pracownik odszedł na urlop. Nie chodzi o wynagrodzenie, które pracownik otrzymywał przed urlopem wychowawczym, ale o wynagrodzenie, które w dniu powrotu pracownika z urlopu przysługuje na stanowisku, które zajmował przed urlopem.	art. 186^4 k.p.
Jeżeli nie ma możliwości zatrudnienia nauczyciela na stanowisku równorzędnym lub odpowiadającym jego kwalifikacjom dyrektor może wypowiedzieć pracownikowi warunki pracy i płacy lub definitywnie wypowiedzieć stosunek pracy. Po zakończeniu urlopu wychowawczego, stosunek pracy nauczyciela nie podlega już bowiem szczególnej ochronie.	
Okres urlopu wychowawczego, w dniu jego zakończenia, wlicza się do okresu zatrudnienia, od którego zależą uprawnienia pracownicze u pracodawcy, który udzielił urlopu.	art. 186^5 k.p.

PODSTAWA PRAWNA:

- art. 67a - 67c ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (tekst jedn.:Dz. U. z 2014 r. , poz. 191) - KN,
- art. 186 - 186^8 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. nr 21, poz. 94, z późn. zm.) – k.p.,
- rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia z dnia 19 września 2013 r. w sprawie szczegółowych warunków udzielania urlopu wychowawczego (Dz. U. z 2013 r., poz. 1139) - r.w.u.u.w,
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 sierpnia 2012 r. w sprawie wysokości dochodu rodziny albo dochodu osoby uczącej się stanowiących podstawę ubiegania się o zasiłek rodzinny oraz wysokości świadczeń rodzinnych (Dz. U. z 2012 r., poz. 959) – r.w.d.r,
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r., poz. 1456 z późn. zm.) - dalej u.ś.r.